

Hej,

kam gre ta svet?

Skozi oči mladih o neenakostih

Uvodnik

Kaj pomeni enakost spolov v svetu, ki je istočasno povezan in razdeljen? Kako jo doživljajo mladi, ki odrasčajo v različnih kulturnih, družbenih in ekonomskih okoljih, a jih povezuje želja po boljši prihodnosti?

Pred vami je knjižica zgodb, misli, poezije in ustvarjalnih izrazov mladih, ki prihajajo iz dveh držav, dveh kontinentov in različnih življenjskih okoliščin – a jih povezuje skupna želja po bolj pravičnem svetu.

Projekt Refleksije mladih o enakosti spolov v svetu izhaja iz prepričanja, da so osebne zgodbe eno najmočnejših orodij za razumevanje globalnih izzivov. V času, ko se neenakosti med državami in znotraj njih poglobljajo, razvoj pa pogosto poteka na račun najbolj ranljivih, je nujno odpirati prostor za kritično razmišljanje o enakosti spolov, človekovih pravicah in odgovornosti, ki jo kot globalna skupnost nosimo drug do drugega.

Mladi iz Slovenije in Ugande so raziskovali pomen enakosti spolov v svojih okoljih, razmišljali o neenakostih, njihovih razlogih in posledicah ter o vlogi mednarodnega razvojnega sodelovanja, humanitarne pomoči in globalnega učenja pri odpravljanju teh razlik. Njihovi prispevki ne ponujajo enostavnih odgovorov, temveč odražajo proces učenja, dvoma, rasti in povezovanja, proces, ki vodi od ozaveščenosti k odgovornemu delovanju.

Posebnost te knjižice je v njeni raznolikosti. V njej se prepletajo ilustracije, kratke zgodbe in pesmi, ki so nastajale pod mentorstvom. Besedila v knjižici so zapisana v slovenščini in angleščini, kar odraža mednarodno naravo sodelovanja ter raznolikost glasov, ki so v projektu sodelovali. Angleščina je v skupnem ustvarjalnem procesu služila kot povezovalni jezik med mladimi iz dveh držav, hkrati pa večjezičnost omogoča bolj avtentičen izraz izkušenj. Ustvarjalni proces je mladim omogočil, da so svoje osebne izkušnje in razmisleke preoblikovali v sporočila, namenjena širši javnosti, ter tako aktivno vstopili v globalni dialog. Knjižica, ki jo držite v rokah (ali berete v digitalni obliki), predstavlja pomemben mejnik na tej poti: dokaz, da mladi niso zgolj naslovniki ozaveščevalnih vsebin, temveč njihovi soustvarjalci in nosilci sprememb.

Ta zbirka prispevkov je hkrati povabilo k povezovanju. K poslušanju glasov mladih, ki se – kljub različnim realnostim – srečujejo v podobnih željah po dostojanstvu, enakih možnostih in varni prihodnosti. Naj bodo te strani izhodišče za nadaljnje pogovore, razmisleke in dejanja, ki bodo prispevala k bolj vključujoči, pravični in trajnostni družbi.

Forum za enakopraven razvoj

Umetnost zmore veliko

Nuša Auberšek – KONS XX

Ženski dveh podobnih izrazov na obrazih, a če natančneje pogledamo, vseeno različnih, se z rameni dotikata druga druge. Tako ju vidi Nuša, ki je risbo narisala za naslovnico te knjižice, simbolično pa upodabljata moje lanskoletno delo z mladimi v begunskem centru Hope of Children and Women – Victims of Violence v predmestju Kampale (Ndejje) in na Škofjski gimnaziji Antona Martina Slomška v Mariboru. Človekove pravice in različne vrste diskriminacije in neenakosti so teme, o katerih se nikoli ne govori dovolj, neodvisno od tega, na kateri konec sveta pomislimo. Kot mentorica sem že pred začetkom našega

dela čutila veliko odgovornost. Umetniškega ustvarjanja v zvezi s temi kompleksnimi temami se namreč nisem želela lotiti »teoretično« ali klišejsko, ampak sem za mlade skozi dejavnosti pripravila dovolj varno, ustvarjalno ter podporno okolje, kjer so teme raziskovali na avtentičen način, tudi z vidika lastnega življenja. V ustvarjalnem procesu so imeli priložnosti za odkrivanje dela sebe, ki so ga do takrat manj poznali. Mlad pripravnik Kato je v sklopu našega dela v begunskem centru zapisal: »Boj za človekove pravice in pogovor o njih se začne v lastni družini.« Mladi so se tako soočali s svojo vlogo v najmanjši skupnosti, bodisi v primarni družini (dijaki in dijakinje gimnazije), kjer ima človek prve učne ure o tem, kdo je in kako se z njim ali z njo ravna, kjer ponotranja vrednote in vedenje pomembnih odraslih, ali nekateri med njimi že v lastnih družinah (mladi v begunskem centru). Učili pa so se tudi o svoji vlogi in položaju v ožji ali širši skupnosti, spoznavali druge in drugačne, s katerimi živijo in delajo v svetu, ki ga želijo soustvarjati in spreminjati tam, kjer so človekove pravice (grobo) kršene. V delavnicah, ki sem jih pripravila v manjših skupinah, ali v individualnem delu s pozamezniki_cami so se učili, kako biti empatični do drugih in drugačnih, tudi do delov sebe, ki so zaradi različnih razlogov zanemarjeni.

V zborniku so avtentični teksti (pesmi, zgodbe, razmišljanja) in likovna dela mladih ustvarjalcev, ki prihajajo z dveh celin. Afriški avtorji_ce pišejo o begunstvu in prikrajšanostih ter nepredstavljenih življenjskih preizkušnjah, ki so jih zaradi vojn in različnih vrst nasilja že preživeli. Z nami delijo besedila in podobe o posledicah, s katerimi živijo vsak dan, predvsem ženske, saj se z njimi pogosto spopadajo same, brez podpore, a med njimi so tudi zgodbe o opolnomočenju. Beremo lahko globoka razmišljanja o položaju mladega Ugandčana in Ugandčanke v patriarhalni družbi, kjer je neenakost v različnih sferah življenja nasploh velika. In čeprav so gimnazijci in gimnazijke v Sloveniji v primerjavi z mladimi v Ugandi privilegirani in izhajajo iz drugačnih

življenjskih okoliščin, so se nekatere teme izkazale za bolj univerzalne, kot smo pričakovali. Večkrat slišimo, da se o pravicah žensk in deklet v našem okolju ni potrebno pogovarjati, a v njihovih izdelkih izstopajo prav te pravice. Vsem skeptikom prispevki pripovedujejo, da si ženske, ne glede na to, na katerem koncu sveta živij(m)o, pravic še nis(m)o priborile. Tudi barva kože ali spolna usmerjenost določa, kakšno bo človekovo življenje, tako v Sloveniji kot v Ugandi, kamor sta v zadnjih letih prišla dva milijona beguncev_k. Če ne bi delala in živela z njimi v begunskem centru, ne bi vedela, da lahko temnejši odtenek rjave barve pomeni manj pravic v njihovi novi državi. In to, da se mladi v Sloveniji zmorejo živeti v svoje sovrstnike na vojnih območjih in pisati o situaciji, ki je neposredno ne doživljajo sami, pomeni, da jim je mar, v kakšni družbi živimo.

Ustvarjalni proces mladih mi ponudil vpogled tako v njihovo kritično razmišljanje kot v ranljivost. Dobila sem neprecenljive priložnosti za pogovore in primerjave med obema kulturnima okoljema. Z uvidi lahko še vedno preizprašujem svoja prepričanja o temah, ki me kot človeka in učiteljico od nekdaj zanimajo, hkrati pa me zaradi krivic in razvrednotenja, ki jih zaradi neenakosti doživljamo ljudje ali smo jim priča, vedno znova tudi pretresejo.

Umetnost, ki izrazi najgloblje na edinstven način, zmore veliko. Pripoveduje nam zgodbe, v katerih nismo sami, in nam vsem, ustvarjalcem_kam in bralcem_kam, ponudi nove priložnosti za preseganje bolečine in za premislek o tem, kaj je prav in kaj ni. Uči nas o strpnosti.

Ata

Otrpnila sem. Zmrznila, ko sem gledala osebo, za katero sem mislila, da jo poznam. Po kosteh me je oplazil strah, ki je zaklenil zmožnost gibanja in govora. Nisem našla ključa, da bi ji pomagala. Teti, nad katero je bil povzdignjen najprej glas. Kasneje še roka, ki je skoraj padla na njeno telo. Še zmeraj se je slišalo kričanje kritik, ko je s solzami v očeh in opravičili odhajala iz velikega prostora. S pospešenim korakom je stopila na svež zrak in prihajala do sape. Jaz pa sem še zmeraj slišala odmev glasu, ki jo je pregnal. Glasu, ki je prihajal od osebe, ki me je vzgojila v dobrega človeka, kar je bila tudi sama. A v slednje zdaj dvomim. Zdaj dvomim, da poznam svojega očeta.

Opazovala sem, kako se je pogovor ob žlahtni kapljici sprevrgel v usoden dogodek. Beseda je tekla o življenju in umetnosti v njem. Bila je povsem spontana debata, do katere smo prišli po celem popoldnevu druženja. Sprva je bilo vse mirno. Oče in teta sta si podelila različne poglede o umetnikih in delih, ki jih ti ustvarjajo. Izrekla sta drugačna mnenja o kriterijih za dobro, kvalitetno in pomembno delo. Pogledi obeh so imeli smisel. Razumela sem, zakaj tako čutita.

Potem pa se je položaj začel zapletati. Zdelo se mi je, da se je teta kar naprej ponavljala. Vsako ponovitev je povedala z več posmeha. Prekinjala ga je, ko je poskušal dokončati misli. Opazila sem, da se je zato začel spreminjati ton njegovega glasu. Tudi on je začel skakati v besedo. Izbirati je začel ostrejša besede. Ona pa ni nehala. Še vedno je govorila tisto, sedaj že mnogokrat izrečeno poved.

Videla sem, da ga nekaj muči, a rekla nisem ničesar. Situacija se mi je zdela napeta, a nisem si mislila, da bi lahko prišlo do zaostritve, saj do sedaj nikoli ni. Ampak zdaj je eksplodiralo. Sama pa sem bila zmožna le gledati. Morala bi pomagati, spregovoriti, vstati. Takrat sem bila zaklenjena. V celoti. Ko sta mama in stric, ki sta prav tako sedela za isto mizo, dojela očetov afekt, sta stopila med njiju. Mama mu je rekla, da je dovolj, naj se umiri in usede. Ni zadostovalo. Takrat sem našla ključ. Ključ, ki je odklenil moje telo in govor. Iz mojih presušjenih ust je prišel glasen, a nežen glas. Nato še ostrejši, še z večjo mero strahu. Beseda, ki sem jo tisti trenutek lahko izgovorila, je bila le "ata". Mislim, da se je takrat jeza s pridihom sovraštva in žrtve posmeha začela manjšati.

Mama je stekla za jokajočo in tresočo se teto. Njen mož pa je povzdignil glas nad očetom. Namenil mu je ostre besede in kritike, ki so se v odmevu pomešale z očetovimi. Te so mi v podivjanih in raztreščenih mislih odzvanjale tudi doma. Pod tušem me je tolažila in mirila mama, ki je slišala moje hlipanje in videla utaplajoče se oči. Misli so mi divjale

v ritmu histeričnega joka. Stričeva poved "Jaz ne bi udaril tvoje žene, nikoli!" mi ni dala miru. Ni je udaril! Ni! In je tudi ne bi! V to sem želela verjeti. Razjezilo me je, ker kako on ve, da je ne bi? Je mogoče bil v taki situaciji? Kako ve, da je ne bi? In zakaj je to povedal, kot da jo moj oče je!? Konec koncev se obema po žilah pretaka ista kri. In v hipu sem se zavedala, da se tudi meni. Kaj če je to v krvi? Kaj če se to ponovi in naslednjič postane nasilen? Kaj če se temu ne more izogniti? Je mogoče, da sama temu ne morem ubežati?

A zdaj mi dragi človek, ki me je spravil v dvome, dokaže nasprotno. Usede se na posteljo. Opraviči se. Ve, da ni storil prav. Reče mi, da je ne bi udaril. Pove mi, da je tlačil svoje občutke in jezo že dolgo časa. To je bil le dan, ko so slednji izbruhnili. Očitno so kapljice nenehnega ponavljanja, prekinjanja in posmeha zanetile že pripravljen kres. Sedaj lahko samo upam, da je zagorel do konca in mu ga je uspelo pogasiti.

Pojasnil mi je situacijo. Zdaj ga razumem. Razumem ga, ker sama kdaj potlačim ljubezen, jezo, sovraštvo. In ob misli na svojega očeta se zavem, da nisem edina. Verjamem, da vsak posameznik v družbi kdaj potlači svoje občutke. In zdaj vem, da ti znajo tudi izbruhniti. Zdi se mi pomembno, da se zavedamo, da smo ljudje. Da se zavedamo človeškosti in s tem moči ter ranljivosti. Da vemo, da vsi delamo napake. A pomembno je, da jih znamo popraviti. Se pogovoriti in napake priznati. Najprej sebi, nato še ostalim. Mogoče lahko le s tem zakrpamo rane, ki smo jih povzročili, sprejmemo drug drugega, postanemo strpnejši.

Zdaj vidim, da mu je žal. Pristno je. Resnično. Obljubi mi, da se več ne bo ponovilo. V upanju in strahu mu želim verjeti. Moram mu verjeti, ker ga poznam. Vsaj želim si, da bi ga. Verjamem, saj ga razumem. Imam ga rada. Verjamem očetu.

Smile must go on

It was a rainy day,
a day soaked in sadness.

A boy.
A young boy
comes to an old school,
“his” school.

Wet.
Sad.
Cold.
Broken.

He takes off his sweater,
the precious one
his mother knitted,
stitched with memories,
full of hope.

He enters the supposed “his” classroom.
He must stay happy.
He must show his big smile
so no one will judge.
He must laugh.
He must act accordingly.
He must respond to every cheesy joke.
He mustn’t cry.
He cannot cry.

He sits down
in the back corner
of the classroom,
at “his” desk.

Time and subjects go by
and every minute
he feels worse.
But he must go on.

The good mood
must go on.

Lunch break comes.
Hopelessly, he wanders to the cafeteria.

When he sees his best friend,
a girl –
a girl from the neighboring classroom,
a charming girl with pigtails –
he wanders to her.

They greet each other.
He tells her ...

He is cut off by “her” supposed best friend.
Another girl.

That girl says:
“Go away,
you are not welcome here,
you are not a girl!”

His friend –
his friend, who is also a girl –
stands up for him.
But it is not enough.
It is too late.

Because he already wanders away
before he could say a word.

Before he could say:
“My cat has passed away.
She passed away
this morning.”

Koža

Ranljivost se mi počasi nabira v očeh,
strah pa mi kot kamen spotika noge.
Ni izhoda.
Ujet sem v tvoj zaničljiv pogled,
zadene me kot ostra puščica v že odprto rano,
medtem ko me tvoje besede razcefrajo na tisoč koščkov
in od mene ne ostane nič več.
Jaz nisem več jaz,
samo koža ...
To je vse, kar vidiš!
Mojo barvno, zate ničvredno steno,
za katero počiva nezaznana duša,
ker ti tvoji predsodki zameglijo pogled.
Spregleš človeka, kakršen sem.
Zato kar iztrgaj to kožo iz mene!
Zdaj sem gol,
brezbarven,
zdaj sem človek.
Enakovreden.
Pa vendar se brez svoje kože počutim ničvreden.
To je moj dom, to sem jaz.
Moja koža je moje zavetje,
prostor, kjer lahko zadiham.
Z njo sem jaz jaz,
cel jaz.

Mogoče

Sedi na vagonu,
tik ob radiatorju,
opazuje drevesa, ki drvijo
mimo njenega nemirnega pogleda.

Mogoče nekoč.
Mogoče bo ogledalo odsevalo kaj drugega kot sram,
ki ga niti megla vročega tuša ne zmore zakriti.

Kovinska tla vlaka molčijo,
kot da so navajena teles,
ki se jim nihče ne opraviči.

Mogoče nekoč.
Mogoče bo dnevnik le kup listov, ki držijo spomine
na dneve, ki so bili res njeni,
ne pa počekkan papir,
na katerem še vedno kaplja krivičnost
in tiho peče bolečina.

V njej ni več dekleta,
samo spomin na roko,
ki je vzela, kar ji ni bilo dano.

Mogoče nekoč.
Mogoče bo sprejela, prebolela,
ampak ve, da ne bo nikoli razumela.

Mogoče bo takrat zagledala sebe
in pustila, da ona odide.

Mogoče.

Dear XXXX,

I'm writing this letter to get my feelings out. I just cannot understand how we can be so similar, yet so different. We both love movies and deep talks, but ever since that strange day, you've been acting so indifferent. Like you never cared, yet we spent hours talking. You called me your angel, told me every day how pretty I am, reassured me when I was overthinking. You could read me through. Now you barely respond to me. You barely even look at me. Soon you'll move on, find another girl to call pretty. That's how the world works for you men, isn't it? It's so normal for you to move on from a girl to a girl as if we were nothing. But if I were to move on so fast, I'd be labelled as someone who never cared. I can't do that in the first place, because I cared too much.

And, as always, I'll be the one hurt simply because I love too much. A part of me will always love you, even though I know you'll never love me back. You choose them – your ego, thinking you deserve more than what I can give you; your laziness, thinking the world will fall at your feet simply because you're a man. I just want to understand why. Why wasn't I enough? You told me once that I was immature. Interesting, when I tried to solve our problems and you kept repeating, "I don't know." Now I'm standing once again in front of the mirror, asking myself, "What went wrong?" I drift my eyes over myself, lingering on every insecurity. Did you finally notice my mistakes? Did you find out that I wasn't the angel you thought I was? Do you not crave the love, the happiness we used to share? I wonder if, beneath all your façade, you're also standing in front of a mirror. I wonder ... maybe ... just maybe ... you men are the same as us. That maybe, at the end of the day, we are all just humans craving love, love that should be given and accepted. Regardless of what happened, I wish you well in life. I hope you'll find the love that I cannot give you.

As I write these last words, I cannot help but feel deep regret knowing that the only way this letter will be read is by the dust, for it will never be sent. But if you ever do stumble upon this letter, you'll probably think of me as childish or too emotional again. But I have done nothing wrong other than being a 17-year-old girl, trying to figure out how to live and feel in this world run by men.

Yours sincerely,

The person who will always love you.

Woman

It's hard being a woman. You have to look pretty and perfect, with no acne and a body like you go to the gym every day before school. You have to be kind and have a unique personality, but God forbid you stand out a little too much, because then you start to threaten other women. And it's not their fault, really. It's our society that's built this way. It's the standards that people who are not us and never will be have pinned on our heads. They've made us compete with each other, just like animals fighting for their food, their source of existence. But why do we have to fight for something in order to live a happy, fulfilled life? What if I don't want a man to be my source of existence? We shrink ourselves to fit into boxes we didn't make and play pretend until there is nothing left but the echoes of who we once were, before the world told us to change. I am tired of being less so someone can feel like more. I am a woman, and that doesn't make me any less of a person. Because in the end, we all bleed just the same.

Lara Škorjanec – They listen to him, but don't hear her

Dekle iz mesta mrtvih

Živim v srhljivem svetu, za katerega sploh ne vem, ali je iluzija ali resničnost. Mir? Še vem, kaj je to? Bi sploh znala živeti v miru? Rada bi, da bi lahko rekla, da imam srečo, kje živim ... A ne morem. Bo sploh kdaj mir? Eni ljudje bežijo pred realnostjo, mi pa pred bombnimi napadi, pred smrtjo.

Živim v Gazi, približno toliko sem stara kot vi. Vedno huje je. Mogoče bom do konca življenja bežala in ni nujno, da mi bo USPELO. Živim med ruševinami, ki se še bolj rušijo. Včasih sanjarim, da živim tako, kot živiš ti. A je to tu nemogoče. Lahko samo upam, da se kaj v tem trenutku ne zruši name.

Kje je čas, ko sem se igrala s prijateljicami, hodila v šolo, večerjala v hiši, s svojo družino? Besede so zdaj kot kisl, pokvarjena in zrušena zemlja. Brez pomena, smisla, brez ljubezni, prazne so ...

Danes se ponovno prebijam do pičle hrane, ki nam jo bodo razdelili. Upam, da me kdo ne potepta. Ne vem, ali jo bom dobila. Ta hrana je bistvena za mojo družino. Ata, mama, tri sestre in dva brata, zraven pa še babica in dedek. Vesela sem, da mi uspe. Dobim oboje, tudi vodo, in se hitro vrnem. Usedom se na betonski steber, vzamem zvezek, berem. Želim si, da bi lahko hodila v šolo in v miru spoznavala svet. Toliko stvari me zanima, tako rada imam knjige.

Zaslišim alarm. Nekateri še delajo. Prestrašijo nas prvi poki. Iščem starše, v paniki ne vem, kje točno sem. Zbežati moram v drugo smer. Zatečem se pod delno zrušene stopnice in tam počakam na konec v upanju, da jih bom jutraj našla. Žive.

Upanje in zaupanje. A lahko zaupam v čudež? Ne vem. Upanje se mi zdi kot človekov notranji glas, ki nas drži pokonci. Ko ta glas izgine, me je zelo strah. Ali bo z njim šlo tudi upanje?

V Gazi je nov dan. Prestrašena se prebudim in grem na tisti kraj, kjer smo bili včeraj vsi skupaj. Obstanem na mestu in gledam ...

Kaj sem naredila, da si to zaslužim? Kaj je naredila moja sestra? Zakaj nihče ničesar ne naredi, nihče ne ukrepa? Zakaj nas ubijajo? Česa smo mi krivi? Mi smo otroci, tudi mi smo ljudje. SO LJUDJE SPLOH ŠE LJUDJE?

Ko zapiha veter, dvigne pepel in zavrtinči moje spomine. Kot bi se igral z mano, kot bi me nekdo pobožal, kot bi me objel.

Tears do not fall like rain

In a home of many, where love is divided,
a father's heart with multiple desires,
three women, many children, struggles abide,
a life of hardship, where needs are never enough.

My mother's brave, with seven souls to feed,
my stepmums with another desperate ten,
looking at empty pockets every day,
no school fees, a dream, a luxury to plead for.

Why, oh why, do men roam free?
leaving women with the weight,
struggles, tears, and the endless plea,
why can't one love be enough for you to be?

In a world of pain,
where women bear the brunt,
some of us rise, fight, we strive to confront
cruelty, heartlessness, the unjust stunt,
we stand tall, with strength.

So I'll rise, I'll build, I'll make my own way,
I won't wait for a man to save me,
I'll work hard, I'll strive, empowered,
for a brighter tomorrow, my better every day.

To all the women
who have been through the same,
who have faced the struggles, pain and shame,
I see you, I hear you, I feel your helplessness.
Let's rise together, let's break the chain.

Refugee's journey

It is a walk,
a running race,
starting with all that's left behind –
families, friends, food ...
And fears that chain my soul.

An uncertain destiny,
not chosen, but accepted.
Never wished for,
yet still true, still real.

Congo, my country,
is what I want, what I yearn for.
Yet Congolese are fleeing.
A journey of dust,
a change of ways,
carrying hope like fragile glass,
praying it won't break before dawn.

Kdor ima ušesa, naj posluša

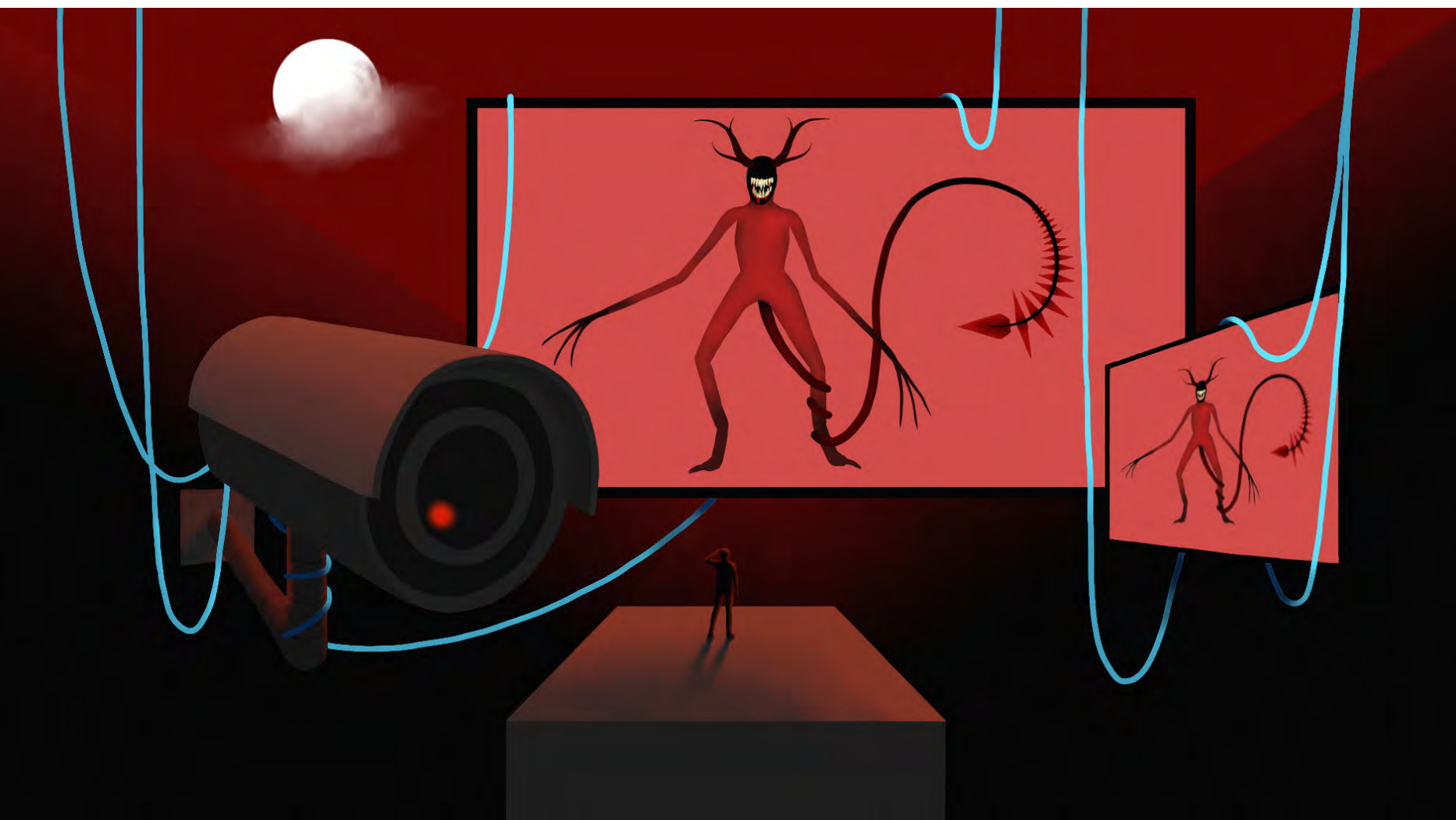
Kdor ima ušesa, naj posluša, je bilo zadnje, kar je lahko rekel v svoj zagovor. Kot vsakič, so ga tudi takrat trdno zgrabili za roke in skoraj odvedli nazaj v celico. Okolje mu je bilo že docela znano. Plesnive stene, od koder je močno zaudarjalo, umazana in hladna betonska tla v hladni zimski noči, utesnjenost in veter, ki je pihal od neznano kje. Toda tokrat je bilo drugače. Ko je vstopil in želel sesti na kup vlažne slame, kar je bilo njegovo ležišče, je zagledal sključeno moško postavo, naslanjajočo

skodelico. Nekaj časa ni dobil odgovora. Ne bom pil iz tvoje umazane skodelice. Zopet mučna tišina. Pograbil je nekaj slame in previdno stopil na drugo stran celice. Nekaj, da ne boš sedel na golih tleh. Mrzlo je. Pazi, da se ne boš prehladil. Položil je kup pred njegove noge. Saj je tako vseeno, je prezirljivo odvrnil. Jutri bo tako ali tako konec. Zakaj so te privedli? Zakaj so me privedli, sprašuješ? Povedal ti bom, zakaj. Sunkovito je vstal, od presenečenja se je oni kar zdrznil in stopil korak nazaj. Napisal sem pesem, ki govori o svobodi. Učitelj sem bil. Pesem sem uglasbil in otroci so jo peli. Potem pa je prišla nova oblast in pesem o svobodi je postala grda in nesprejemljiva. Pa so jo spremenili. Tukaj sem, ker sem na trgu recitiral svojo pesem.

jte se življenja! Govoril je z veliko vnemo in nekakšnim žarom v očeh. Oni je vprašal, kdo je sovražnik in o kom to govori. Zaklical je, da je on sovražnik, ker je pisal pesmi. In vi ste krivi za to! S prstom je pokazal nanj, ki je bil zaprt že več let. Vaši kralji so nas preganjali stoletja in vi ste krivi za to morijo, ki se zdaj dogaja. Kdo so naši kralji? Zgrozil se je. Ne vem, o kom govoriš. Zveni grozno, a ne vem, kdo so naši kralji. Mar se niso vaši kralji že nekdaj polastili naše zemlje in si jo še vedno lastijo? A sedaj je drugače. To ni več vaša zemlja in to niso več kralji, a naša zemlja je izčrpana. Prav tako kot včasih. Če je rezultat isti, le sredstva druga, mar ne smem reči kralji? To je sinonim za oblast. Če pa ni, pa naj bo od sedaj naprej! je odrezavo zaključil.

Obsedela sta v tišini, vsak na svoji strani sobe. Večer se je počasi prevešal v noč. Zakaj pa si ti tukaj? Ker nas preganjajo, ker nas sovražijo. Koga vas? Nas, ki v trpljenju, tam na gori, pod katero so prišle umirat množice in še danes tam ležijo njihove kosti, vidimo križ in v tem prizoru vidimo življenje. Nas, ki branimo vhod na to goro. Nas, ki zidamo svoje hiše na skali. Tukaj sem, ker sem javno molil očenaš pred neko bolnišnico. Veš, nas preganjajo tisti, ki se jim gnusijo kosti in ta prelepa gora. Glej, ali tudi oni ne preganjajo svobode? Ti pišeš o njej, jaz o njej govorim. Naši kralji so preganjali vas, vaši bodo nas predvsem zaradi maščevanja, človeške lastnosti, ki se je ne da izbrisati iz našega genskega zapisa. Oni bodo mene in so tebe in drugi so tebe in bodo mene. Poglej ven. Ali ne živi vaš kralj – če smem govoriti v metaforah – tudi v takšni palači? A ni ravno ta palača dokaz, da se zgodovina počasi preliva v prihodnost? Zato pa si tu, stražnik že ve zakaj. Jaz sem oblečen v belo haljo, ti v črno, tako je pri nas in pri vas v navadi, in oba, tako različna, sva se znašla med sivimi stenami. Kdo je stražnik? Tisti, ki uboga kraljev ukaz.

Tišina je trajala dalj časa, tudi oni drugi se je medtem zjokal. Kdor ima ušesa, naj posluša. To sem rekel. In sta poslušala. Morda sta končno slišala drug drugega.

Tisa Gomboc – Discrimination - distorted perception

se na plesnivo kamnito steno. Slišal je odpiranje težkih vrat in se ozrl nanj. Molčal je. Tako sta si nekaj časa gledala iz oči v oči. Boš pil? Stopil je do improviziranega ležišča in prišleku ponudil preprosto kovinsko

Vsi so ploskali, oni pa so otrokom rekli, da se prava pesem glasi takole: Tovariši, še malo in konec bo trpljenja, oj, sovražniki, oj, bo-

Mini družabna igra

Na spodnjih ilustracijah so prikazane različne družbene vloge ali poklici. Ali jih znaš pravilno povezati z ustreznimi trditvami?

Po uradnih podatkih je več kot 90 % žrtev partnerskega nasilja žensk, približno 28 % žensk pa je nasilje doživelo vsaj enkrat v življenju.

Moški predstavljajo približno 2–3 % vzgojiteljev v slovenskih vrtcih, kar pomeni, da je skrb za najmlajše skoraj izključno pripisana ženskam.

Gradbeništvo v Sloveniji ostaja izrazito moško področje, saj ženske predstavljajo manj kot 10 % zaposlenih v tem sektorju.

Med visokošolskimi učitelji in učiteljicami je žensk približno 46 %, njihov delež pa se z višanjem akademskega naziva zmanjšuje.

V državnem zboru Slovenije ženske zasedajo okoli 35–40 % poslanskih mest, kar pomeni, da politična moč še vedno ni enakomerno porazdeljena.

Povprečna plačna vrzel med spoloma v Sloveniji znaša približno 5 %, pri čemer ženske v povprečju zaslužijo manj kot moški.

Spolno nevtralna vzgoja se izogiba delitvi vlog in pričakovanj na podlagi biološkega spola ter otrokom omogoča svobodnejši razvoj lastnih talentov in identitete, neodvisno od družbenih stereotipov.

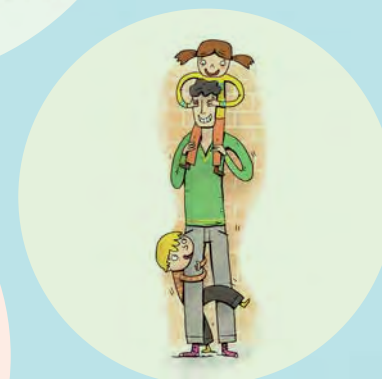
Ženske se na delovnih mestih, ki tradicionalno niso značilna za njihov spol, pogosto soočajo z diskriminacijo in nižjim plačilom, manjka tudi vzornic in mentoric.

"Že v času šolanja se dekleta manj spodbuja k naravoslovnim in tehničnim predmetom. Zato se jih manj odloča za te študije in so tudi manj zastopane v poklicih STEM*.

*STEM je angleška kratica za znanost (science), tehnologijo (technology), inženirstvo (engineering) in matematiko.

Viri: Statistični urad Republike Slovenije (SURS), forumfer.org

**Te zanima več?
Skeniraj kodo.**

Ilustracije: Jaka Vukotič

The difference

We are not as different as we may seem, and I bet my life every single one of us at the end of the day has a dream.

As we are all allowed to have fears, we are all allowed to shed tears.

When men are entitled to be cold, they also just want someone to hold.

A woman in this world will never have an important goal, since she is considered more of a gentle soul.

Why are we so different anyway? Don't we all have to wake up in the morning and start the day?

No one cares about the differences then, when we have to make up to expectations again and again.

Maturing is realising we're not different at all. We all start life just the same – weak and small.

The difference is our everyday now – living in a loop, living in a hole, as we know we are tired and nothing can make us really feel whole.

Dear Racism,

I have no personal experience with you, but I have heard a lot about you. You can be very rude and can make many people sad. As I said, I have nothing to do with you, and I am very glad about that. I even read a story about how you stopped a man and told him that he could not visit his friends in the hospital because he was not white. I also heard that some people avoid others on trains or buses because of you. You try to make us see each other as different, but we are all human. You make people feel small, scared and alone. All people have the same value, no matter what their skin colour. So please, leave our hearts and our world, so that everyone can live in peace. We want kindness, respect and love instead of you.

Yours sincerely,

Gašper

Different

With eyes so bright and hearts so pure,
young girls walked, with God's love secure.

They held their faith, a guiding light,
and prayed each day with all their might.

But whispers grew, mocking them all day long,
because their beliefs were different from what they were used to.

"Too strange," they shouted, "too odd," they laughed.

Their hate was everywhere.

Some mocked the cross, a simple sign
of Christian love, so pure and fine.

Others scorned the hijab one wore,
for Muslim faith she had in her soul.
And some would laugh at Sabbath's rest,
a Jewish custom, truly blessed.

Why different rules? Why so much hate?

Inside, we are all the same.

Stop the hate, stop the crime,
it will make our lives whole again.

This world

In this indifferent world
where everyone minds their own business,
where the rich remain rich
and the poor remain poor,
where you have to fight on your own,
where even your friends are not there for you
during sad or happy times,
where you wonder how to get away from poverty,
and cannot without connections,
you scream:
I want life, not only to survive.

Robert Adaba

Dear Mom, Dear Son,

I was only seven when you left, and every day since has felt empty without your warm hug. I miss your gentle voice reading me bedtime stories, your laughter filling our home, and the way you made even the darkest days feel safe. Sometimes I close my eyes and imagine you tucking me in, wiping away my tears. There are challenges I face, things I would like to achieve, and I hope to have my own family one day. I wish I could tell you how much I've grown and learned, and how every milestone feels incomplete without you by my side.

I love you forever,
Your little one

You bring endless joy to my life, and I'm so proud of the person you're becoming, a good man, having goals and wishes, respecting other men and women. Remember that every challenge is a chance to grow – trust yourself, stay kind and always follow your dreams. No matter where life takes you, my love and support are with you always. Write to me again soon.

Love always,
Mom

A refugee woman's life

Running from my country,
leaving everything behind –
it is not easy.

I am a beautiful refugee woman,
living in Uganda,
the last born in a family of eleven.

I dream of a happy life,
but I've learned
life does not always go
the way we want.
It changes,
day and night.

So much crosses my mind:
I care for myself,
my family,
my job,
my husband
and a little boy who needs
love and care.

I serve at church,
and everything demands time.
I am a married woman,
married in this refugee life.

I fetch water,
cook food,
take my boy to school,
but still,
time chases me.

My husband works hard
but earns so little.
He is rarely at home.
Yes, he tries,
but it is never enough.

Bills to pay,
a house to maintain,
a dream of a nice car –
everything costs money.

In a foreign land,
to have a good life
without means
is hard.

Still,
even as a refugee,
I know
I deserve a better life.

I try every day.
I try to enjoy what I have.

But deep inside,
the woman in me
longs for more:
a decent,
happy
life.

Truth

Being a girl, I lower my voice,
so they don't call me loud,
yet I form weighted thoughts,
so they'll never call me weak.

Being respectfully quiet during debates,
having so many thoughts on the tip of my tongue,
but not the courage to say the words.
My mind rotates.
The end is still so far away.

Thinking I've done a good job,
good grades, a smile on my face,
but they will find a way to judge,
to make me question myself,
to hold a grudge.
No one knows what goes on behind the closed doors,
problems are bigger than horrible test scores.

But who am I to not be kind.
"They've done nothing wrong."
People are blind.
"Boys are boys, they're just not mature."
I reassure myself, with ache in my soul.

A car accident happens,
no one is hurt,
but the first question I get is:
Was it a gawk wearing a skirt?

We may have equal rights,
and I've never felt the need to fight,
but feeling like I'm not enough
will be a flaw caused by me,
not society.

Lara Škorjanec – Play your part, never show your heart

Ženska

Ženska se v patriarhalni družbi in v trenutnem svetovnem stanju težko uresniči ali pa se sploh ne more uresničiti. Ne glede na to, kar kdorkoli reče ali naredi, se vedno znova znajdemo na začetku. Beli moški se na koncu odloči, ali je bil naš trud vreden njegovega časa ali bo preprosto treba popustiti pritisku večine.

Žalostno je, da kot ženska ne morem doseči enake plače, enakega spoštovanja, zaupanja in pozornosti, kot jih prejemajo moški. Samo zato, ker imam namesto kromosoma Y X, se ves moj trud izniči takoj, ko mojo idejo prevzame moški ali se ji celo posmehuje.

Res je, da niso vsi takšni, je pa na žalost večina. Vprašanje je, kje se je vse to začelo. Nimam odgovora, bi pa dala roko v ogenj, da so se temelji začeli z močjo ali denarjem.

Ženske prejemamo svoje priimke po očetih, a se nam to ne zdi problem. Resnica pa je, da se na tak način začne kazati nadrejenost, ki jo pričakuje večina moških, in dolga zgodovina, ko je bila žena le lastnina. Ko jih vprašaš, kakšno partnerko si želi, je odgovor poslušno, lepo, nežno, bla, bla, bla. V tem smislu pomislim samo na eno stvar, in to je, da si tak moški želi nadzor, ne ljubezni. Tako pa enakopraven odnos ne more delovati.

Večina žensk se trenutno sooča s težavami s samopodobo. Vse, kar vidimo in poslušamo vsak dan, so informacije o popolni ženski. Kako naj bo videti, kako naj se oblači, s kom naj se druži, kaj naj je in kaj naj pije, da bo lepa ... Teh standardov ni mogoče doseči. Na srečo se v zadnjem stoletju osredotočamo bolj na počutje kot na pritisk medijev, bomo pa potrebovali še leta in leta, preden bo položaj izginil.

Velik problem je tudi varnost. V razvitih in tudi v manj razvitih državah učimo ženske, kako se ubraniti. Kot otrokom jim govorimo, naj ponoči ne hodijo same, naj, če jih kdo napade, kričijo 'ogenj' namesto 'na pomoč', ker da je večja verjetnost, da bodo ljudje pomagali, naj se ne oblačijo provokativno, ker si nekateri ne morejo pomagati. Kako lahko otroku rečemo: »Ne oblači se kot prostitutka, tvoji sorodniki pridejo na obisk.« Kaj to sploh pomeni? Zakaj smo sploh izumili besedo 'provokativno', ko je oblačilo samo oblačilo? Namesto da bi mlade fante naučili, da ženske niso predmeti in naj se obnašajo spoštljivo, saj smo si enaki in si Zemljo delimo, raje rečemo dekletom: »Ja, tako pač je. Nekateri si ne morejo pomagati.« To ni izgovor. To je lenoba in dopuščanje, da moški verjamejo v svojo moč, da imajo kompleks boga, čeprav so le enako ranljivi ljudje kot ženske.

Pornografija je uničila sliko ženske v očesu moškega. Pritisk družbe pa prav nič ne pomaga. Fantje in moški si zaradi tega in tudi drugih razlogov dovolijo stvari, ki jih nihče ne bi smel dopustiti. Posiljevanje, nasilje, grožnje in mnogo drugega niso zadeve, ki so normalne, a se vendarle dogajajo v srhljivih številkah.

Pogovori o teh stvareh so označeni kot tabu, a resnica je, da je nasilje postalo vsakdanji problem. Prepričana sem, da ga lahko rešimo skupaj, če odstranimo predsodke in se povežemo, namesto da drug drugega napadamo in ogrožamo. Spremeniti bomo morali veliko, vendar bo nagrada nepredstavljiva. Za vse, moške in ženske.

Rights are not a whisper

Rights are not a whisper
slipping through the cracks of parliament doors,
not polite requests folded into petitions
and left to gather dust.

They are a pulse –
your pulse,
my pulse –
a universal drum screaming,
I am human. Treat me as such.

But look around:
someone's freedom is traded like currency,
someone's body is ruled by strangers,
someone's skin is treated as permission
to harm, to doubt, to silence.

And the world pretends
not to hear the cracking,
pretends the broken pieces
aren't people.

Human rights should not depend
on borders, budgets or blessings.
They should not flicker
based on the colour of your dawn,
the god you kneel to,
the gender in your bones,
or the love in your hands.

So let this be the line we draw,
not in sand, but in steel:
No child should fear the night.
No woman should fear her home.
No protester should fear their own government.
No human should fear being human.

Change doesn't come
by waiting for leaders
to remember their promises.
It comes when ordinary people
stand so loudly, so countless,
that injustice has nowhere left to hide.

Because rights are not a favour,
not a prize,
not a luxury for the lucky.

They are the bare minimum truth
we owe to each other,
the floor beneath our steps,
not the ceiling we reach for.

And until every life is valued
like it was meant to be,
we will keep shouting,
keep marching,
keep refusing to shrink.

Because equality isn't radical.
Ignoring suffering is.

They have no idea

I look out the car window and say it to myself.
I zone out for what feels like an eternity.
Then I turn my head back at that man – no, that boy.
Where do I even start? Would he even like to hear it?
Would he even be able to understand?
Would his little misogynistic boy brain even try to listen to the truth? To a woman?
This was the moment I lost hope in men.
This was the moment I realised they have no idea.
Trapped in his own mind.
Of course he wouldn't have it figured out by now.
Because when in your 20s,
you surely can't see yet that not everything is about money.
And of course you think women have it easy,
when the only difficulty you've ever faced in your life was spending your dear money
on some stupid girl who was willing to love you for you.
And you have no idea.
that there is much more than just spending money out there, do you?
And the worst thing? I actually felt bad.
I felt bad even though I was shaking on my way to the date,
even though I prayed to God that I would return home okay.
But you had no idea. Because you're a boy.
And they have no idea.
You don't understand that hair and makeup are not a woman's only worries.
But surely having to pay for a dinner and getting kicked in your balls
once in a while is much worse than being a woman, right?
And it was so hard because you had to make sure I was really 18.
Because the most important thing to you was that I wasn't underage.
What exactly did you want to do to me?!

And what would have happened if my phone hadn't rung?
Not all men, not all. But some men are sometimes enough to make you trust none.

I hate the word homophobia

What phobia? What are you afraid of?

Love?

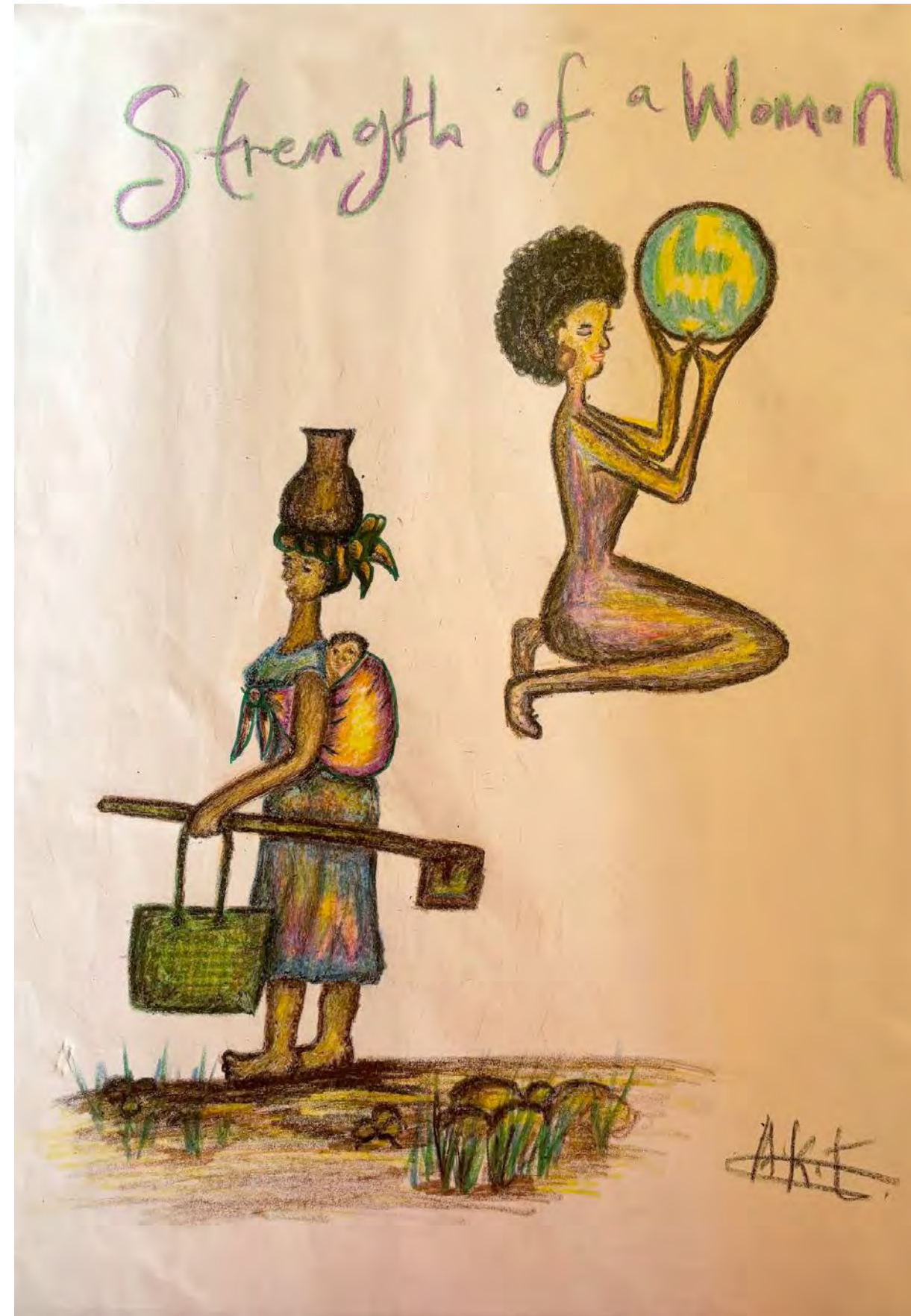
Me?

Maybe you should be afraid of me –
afraid of my confidence, the way I carry myself,
while there are people out there
actively wishing I was dead.

You should be afraid of the way
I don't let people like you get in my way,
tear me down,
stomp on me.

Maybe you should fear the way I stand my ground
and don't let hurtful comments get to me,
even when they come from the people I love.

So you should be afraid of me,
not because I'm gay,
but because I keep staying true to myself
and my identity.

Kisakye Annet Flevor – Strength of a woman

A girl's smile

Darkness followed me
wherever I went.
I was born in an abandoned well,
where even water left us.
Other children didn't survive.
I did.
I was then called a happy orphaned girl.
And now I am expected to be called a happy woman.
Smile when hungry.
Smile when in pain.
Smile when abandoned again.
Smile when hope is not seen.

Kaki Ashiraf – A girl's smile

Izdajatelj:
Forum za enakopraven razvoj, društvo

Urednica:
Maruša Verta nik

Ilustracija na naslovnici in zadnji strani:
Nuša Auberšek

Oblikovanje:
Mrož d.o.o.

Tisk:
KOCMAN Grafika d.n.o.
Ljubljana, februar 2026

Knjižica je rezultat projekta "Refleksije mladih o enakosti spolov v svetu". Sofinancirata jo Evropska unija in Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve v sklopu programa "Connect For Global Change". Izražena stališča in mnenja so izključno stališča in mnenja avtorjev ter ne predstavljajo nujno uradnih stališč Evropske unije, Ministrstva za zunanje in evropske zadeve ali Izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo. Evropska unija in Ministrstvo za zunanje in evropske zadeve in organ, odgovoren za dodeljevanje sredstev, zanje ne prevzemata nobene odgovornosti.

FORUM ZA
ENAKOPRAVEN
RAZVOJ

